

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio VII. Quomodo compellendi sint, qui renuunt solvere decimas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

ultrò remittit: tunc enim præscriptioni locus non foret, ut constat ex dictis n. 549. infra. & n. 663. Si denique laicus colligit decimas per tempus immemoriale, ita ut de contrario non extet memoria, nec per testes nec per scripturam, manutenedus est, tametsi titulum non probet, juxta dicta n. 477. quia ubi adest possessio immemorialis, opus non est allegari titulum, ut post Menochium, Gabrielium, ac

alios latè ostendit Gutier. l. 3. Pract. c. 14. n. 72. Minus tamen tempus, quàm immemoriale, hìc non sufficit, ut patet ex dictis n. 477. 480. & 655. Benè tamen hìc notanda sunt, quæ dixi suprà n. 479. & seqq. ac universim circa hanc præscriptionem & consuetudinem tam colligendi decimas, quàm non solvendi, advertendæ sunt limitationes, quas posui n. 265. 266. 269. 270. & 449.

QUÆSTIO VII.

Quomodo compellendi sint, qui renuunt solvere Decimas?

SUMMARIUM.

- 698. Ecclesia, etsi jus habeat ad decimas, non tamen propria auctoritate auferre potest nondum separatas.
- 699. Judex Ecclesiasticus renuentes solvere non tantùm compellere potest.
- 700. Sed etiam tenetur.
- 701. Per excommunicationem.

- 702. Hanc comminando cum præcepto solvendi absque citatione.
- 703. Et quidem ex officio, & nemine agente.
- 704. Invocari potest etiam brachium seculare
- 705. Et compelli morosus debitor ad usuras.

698 **C**ertum est in primis, quod Ecclesia semper jus habeat ad exigendas decimas, quamdiu eas non remittit, aut non præscripsit is, qui debet, ut constat ex dictis n. 541. & seq. Certum est secundò, non posse Parochum per vim & propria auctoritate accipere deci-

mas, tametsi Parochiani injustè eas detineant & solvere differant aut omnino renuant, ut dixi n. 544. & seq. Cùm igitur exigi possint, tametsi tempore, quo solvendæ fuerant, solutæ non sint, nec tamen jus sibi ipsi decimator dicere possit vi vel clam eas arripiendo, X x quæ-

quæstio est, à quo & quomodo ad solutionem compellendi sint morosi aut contumaces earum debitores.

699 Assert. I. Judex Ecclesiasticus competens Fideles debitores decimarum cogere ad eas solvendas potest. Constat ex *Can. Omnes s. 16. q. 7. c. 3. & seqq. h. t.* ac Trident. *sess. 25. c. 12. de Reform.* Ratio perspicua est: quia qui eas detinent, contra Religionem & Justitiam peccant, ut ostendi *n. 42. & 50.* ac contra speciale præceptum Ecclesiæ, & ut dicitur *Can. Decimas 1. 16. q. 7.* Sacrilegij crimen committunt ac æternæ damnationis periculum incurrunt, ergo si obligationi suæ non satisfaciunt, compelli ad id possunt à Judice Ecclesiastico, utpote qui ob dictas rationes est competens.

700 Assert. II. Prælati Ecclesiæ Fideles ad decimas obligatos non solum compellere ad solvendum possunt, sed etiam tenentur. Ita Canonistæ *in c. Pervenit s. h. t.* ubi SS. Pontifex Episcopis mandat, ut parocianos compellant ad decimas cum integritate persolvendas. Ratio hujus obligationis Episcopis incumbens est, quia ut fideles ministri ac dispensatores tenentur non negligere Ecclesiasticorum jurium & bonorum defensionem & custodiam. Addunt tamen Suar. *c. 38. n. 4.* ac alij ex S. Thoma *2. 2. q. 87. art. 1. ad 5.* quandoque non exigendas esse decimas propter vi-

tanda scandala & majora mala, vel, ut S. Doctor loquitur, *ubi sine scandalo requiri non possunt propter dissuetudinem, vel propter aliquam aliam causam.* Et quamvis idem *q. 43. art. 8.* significet, non posse Prælatos Ecclesiæ dimittere bona temporalia Ecclesiæ propter scandalum vitandum, & *in respons. ad 5.* solum excipiat petitionem decimarum, ubi scandalum oriretur ob consuetudinem eas non solvendi: rectè tamen ibidem Cajetanus distinguit inter bona Ecclesiæ jam acquisita, & inter acquirenda, illaque etiam propter scandalum vitandum non posse abdicari; posse verò quandoque propter hanc causam dimitti posteriora. Aliter rem decidit Alensis *p. 3. q. 51. memb. 6. art. 1.* asserens, propter scandalum generale, quod in schisma vergeret, posse Prælatos dissimulare & decimas non exigere; non posse ad vitandum scandalum solum particulare. Illud certum est, propter scandalum, quod Pharisaicum dicitur, & solum ex malitia hominum provenit, dum absque justa & probabili causa solvere renuunt, ac exigentes Clericos damnant avaritiæ, nimij rigoris &c. desistendum ab exactiōe non esse: ad hoc enim vitandum cedenda ab Ecclesia forent omnia bona laicis, cum horum non paucis semper nimium sit, quod Clerici ac Religiosi possident, quorum proinde malignæ obrectationes ex cupiditate & invidia

vidua natæ contemnendæ sunt. Pariter certum est, posse Parochum aliumve decimatorem, quæ sibi debentur, vel gratis, vel per pactum, aut compositionem Parochianis remittere, sicut illa, quæ jam percepit, iisdem donare potest. In quo tamen suis successoribus non præjudicat, ut dixi n. 270. & n. 663. imò nec sibi, nisi quando aliunde ipsi de congrua sustentatione provisum est, & pacto remissio facta ad plures annos vel totam ipsius vitam. Ne verò ex hujusmodi remissionibus jus quoddam sibi Parochiani arrogant, aut saltem, quod frequenter contingit, non murmurent, quando successor exigit, quod antecessor aut expressè, aut dissimulando tacite remisit, expedit eos moneri, hujusmodi remissiones ultrò & gratis fieri salvo manente jure Parochiali. Qua ratione hæc remissio fieri possit, declaratum est supra n. 164. & seq. ac n. 308. usque ad n. 312.

701 Assert. III. Qui solvere decimas renuunt, compelli ad solvendum possunt ac debent per excommunicationem. Ita statuitur *cit. c. Pervenit 5. c. Nuncios 6. c. Ex parte 21. c. Tua nobis 26. c. In aliquib. 32. c. Cum non sit 33. h. t.* & in Trident. *sess. 25. c. 12. de Refor.* ubi dicitur: *qui decimas subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine sine plena restitutione secutâ absolvantur.* Ratio est: quia si admoniti non solvunt,

contumaces sunt ac idcirco excommunicari possunt, nec absolvi queunt, quamdiu, dum possunt, non restituunt, quia absolutionis non sunt capaces. Dixi, absolvi nec debere nec posse, quamdiu non restituunt, dum possunt: nam, ut rectè advertit Navarr. *in Manuali c. 21. n. 33.* absolvi possunt, si restituere volunt & non possunt.

Assert. IV. Quamvis cætero-702 quin à citatione procedendum sit juxta *l. 1. C. de Execut. rei judic.* in decimis tamen incipi potest à præcepto cum monitione sub excommunicationis pœna, non tantum de præteritis, seu ijs, quæ jam debentur, sed etiam de solvendis in futurum. Ita post Gloss. Cardin. Laudens. Imol. ac alios *in Clem. Dispendiosam de Judicijs* Rebuffus *q. ult. de Decim. n. 23.* & Moneta *c. 8. q. 4. n. 56.* Ita tamen, ut prius sumatur informatio, quòd talis sit subditus, & quòd prædia, ex quibus illæ petuntur, sint in Parochia hujus Rectoris. Audiri quoque monitus debet, si opponat, & per modum provisionis compelli, si justam non allegaverit causam, ut notat Rebuffus *loc. cit.* nec appellatio recipi, ut dictum est n. 671. & seqq.

Assert. V. Judex ex officio & 703 nemine petente procedere contra renuentes potest, & compellere ad solvendum, captâ tamen prius, de qua modò dictum est, informatione. Ita *in cit. Clem. Dispendiosam* Anchar. *n. 4.* Cardin. *n. 28.*

Imola *n. 7. Maranta in Praxi Judic.* p. 6 *n. 196. Moneta l. c. n. 76.* Idque potest non tantum Episcopus, sed etiam Visitator ab eodem deputatus, uti notant Lxl. Zecch. *tr. de Episcop. c. 6. n. 3. Franc. Pavin. tr. de Visitat. q. 2. à n. 44. & Moneta l. c. n. 77.* quia Visitatori incumbit correctio excessuum & omnimoda sollicitudo Cleri & populi. Dummodò notoriè constet, subditos ad solvendum teneri, nec isti rationabilem aliquam causam renuendi allegent: hanc enim si allegarent, & res altiore indagine requireretur, deferenda esset ad Episcopum aut SS. Pontificem.

704 Assert. VI. Contra renuentes solvere invocari potest brachium seculare. Ita Glossa *in cit. Clem. V. Coerceri*, Imola *n. 12.* ac alij *ibid.* Rebuff. *q. ult. n. 18.* ubi cum Hostiens. Joan. Andr. ac alij bene addit ex *c. Postulasti 21. de Homicid.* id verum esse, tametsi debitoribus ob contumaciam immineat sanguinis effusio. Et quidem adiri potest Judex secularis, tametsi decimator jus suum consequi possit per Ecclesiasticum, cum hinc, ut ponimus, agatur de solo facto, de quo si agitur, causa est mixta, ut constat ex dictis *n. 581. & seq.* Assertio tamen solum procedit de casu, quo reus est laicus, cum contra Clericum ne quidem in quaestione facti procedere possit Judex secularis, ut dictum est *n. 573. & seq.*

705 Assert. VII. Judex morosos de-

cimarum debitores non tantum ad solutionem earum compellere potest, sed etiam ad usuras. Ita post Cardin. *in Clem. 1. §. fin. de usur.* q. 16. *n. 9.* ac alios docet Moneta *c. 6. q. 4. n. 24.* Per usuras hic intelligendum est, quod decimatoris interest ex dilata solutione, seu damnum, quod ex illa est passus: hoc enim compensari debere à debitore, qui in mora culpabilis est, æquitas & jus naturale exigit, & habetur expressum *c. ult. de Frijur. & damno dato.* ubi jubetur satisfacere, cujus culpâ vel injuriâ damnum datum est, & *c. Cum homines 7. h. t.* ubi jubentur fideles compelli, *ut decimam statim fructibus collectis persolvant, atque de subtractis & retentis dignam satisfactionem exhibere procurent.* Hinc assertio non tantum merè probabilis est, ut videtur Monetæ *l. c.* sed certa. Si verò per usuras hic intelligit illas ordinarias usuras quincunces, quæ juxta multorum opinionem vi *l. 5. & l. 13. C. de Action. empt. & vend. l. 13. §. 20. ff. eod. & l. ult. ff. de Peric. & com. rei vend.* ob moram non soluti pretij debentur venditori, ne quidem probabile est, eas deberi à colonis solutionem decimarum differantibus, si interesse decimatoris ad quincunces non ascendit: nec enim lex ulla vel Canon ad plus obstringit morosum debitorem, quam ad id, quod interest creditoris, nec isti æquitas naturalis plus permit-

tit;

tit; nisi fortè ex poena conventio-
nali plus debeat. Quòd verò
emptor ob moram in solvendo
pretio quincunces debeat, id so-
lum idcirco statutum est, quia in-
teresse venditoris ordinariè ad illas
ascendit; & sicut ad illas tenetur
morosus emptor, tametsi forsan in

aliquo casu interesse venditoris ed
non pertingat, ita vicissim si istud
superat quincunces, ad has tan-
tùm tenetur emptor, & non ad to-
tum interesse venditoris, ut fusè
dixi in *Tract. de Empt. & Vend. p.*
s. c. 2. art. 2. à n. 644.

CAPUT IV.

De Pœnis non solventium Decimas.

QUÆSTIO I.

Quæ pœnæ à DEO infligantur Decimas non solventibus?

SUMMARIUM.

706. *Multiplex peccatum deci-
mas non solventis.*

707. *Et grave.*

708. *Pœnæ variæ propterea à Deo
infligi solita.*

706 **C**ùm peccent tam contra legem
naturæ & Divinam positivam,
quàm contra Ecclesiasticam, &
contra Justitiam æquè ac Religio-
nem, qui decimas vel omnino non
solvunt, vel non fideliter & integrè,
ut fusè tradidi *n. 29. & seqq.* con-
sequens est, obnoxios esse vindictæ
non tantùm Ecclesiæ, sed etiam Dei
juxta *c. Quamvis 17. h. t.* ubi eorum
crimen dicitur *dignum Divini*
animadversione judicij. Cùmque
ipforum culpa sit virtute multi-
plex, ita ut Hostiensis in *Summa*
rubr. de Decim. n. 9. eos dicat in no-

vem delinquere (ubi tamen culpas
& pœnas confundit) mirum non
est, vario quoque & multiplici mo-
do eosdem puniri. De illis pœnis,
quas DEUS subtrahentibus Eccle-
siæ decimas infligere solet, modò
agendum est; postea de ijs, quas Ec-
clesia.

Assert. Præter pœnam æter- 707.
nam, quæ decimarum defraudato-
res manet, nisi resipiscant, & DEO
ac Ecclesiæ, cui eas negârunt, quan-
tum possunt, satisfaciant, variæ in-
fligi pœnæ temporales à DEO so-
lent, quæ ex Malach. *c. 3.* enarran-
tur

Xx 3